

El Gironès

ANY I

BIBLIOTECA PÚBLICA
GIRONA

NUM. 18

Redacció i Administració:
PLAÇA INDEPENDENCIA, 16. — Ent.

Dissapte 20 de Maig de 1916

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Girona, trimestre 1'50 ptes.
A fóra 2'00 "
Numero solt 0'10 "

Els camins veïnals

i la Mancomunitat de Catalunya

Un setmanari d'aquesta ciutat, que's complau sempre que pot en malparlar—malgrat que injustament,—de la Mancomunitat de Catalunya, va publicar dies passats un treball titulat «sobre caminos vecinales y la Mancomunidad catalana», en el qual vé a sostenir en síntesi, la tesi que els Municipis catalans fan un péssim negoci amb els camins veïnals que subvencionats per l'Estat, construeix la Mancomunitat, i que, per tant, els seria molt més aventatjós entendre's amb l'Estat directament com alguns municipis han fet.

Aqueixa tesi del periòdic aludit és equivocada en absolut, i el pitjor del cas és que ell pretè demostrar-la amb fets i detalls, i fins amb xifres i tot, a propòsit del camí de Canet d'Adri a la carretera de Girona a Las Planas.

Encare que no acostumem a prestar atenció a les dites del setmanari a que'ns referim, avui creiem necessari rectificar els múltiples errors que ha publicat i posar cada cosa en son lloc, per a evitar que es puguin fer servir aqueixes errònies informacions de pretext per a una campanya tendenciosa contra la Mancomunitat, l'obra de la qual mereix la lloansa i l'agraïment de tots els catalans.

La subvenció de l'Estat

L'autor del treball aludit comença per calcular el tant per 100 de subvenció que l'Estat concediria al Municipi de Canet, càs que aquest hagués contractat directament, bassant-se en el cupus de contribució del dit poble.

Heu's-aquí un primer error. El camí de qué es tracta no travessa solament el terme de Canet d'Adri. Travessa també el de Sant Gregori, poble que té un cupus de contribució diferent.

Mancomunitat i Municipi

En tot l'article que refutem és fa una barreja inversemblant, confonent el Municipi i la Mancomunitat de Catalunya en quant a les obligacions de cada una de aquestes entitats.

I és que l'autor del treball vol venir a dir que havent-hi un impost de la Mancomunitat damunt els municipis, lo que cau sobre aquella, recau sobre aquest. Però això és una altra inexactitut. L'únic impost que la Mancomunitat cobra dels Municipis en general, segons el Pressupost d'enguany, és en virtut de repartiment a raó del 4 per 100 sobre lo que s'ha pagat a l'Estat durant l'any 1914, en cada un dels districtes municipals de Catalunya, en concepte de contribució d'utilitats. Per aquest repartiment corresponen a TOTA LA PROVINCIA DE GIRONA 17.937'84 pessetes. Pel mateix concepte la província de Barcelona paga a la Mancomunitat 389.567'02 pessetes. ¿Pot dir-se doncs, que els pobles de les comarques gironines han de pagar ells mateixos les millores que hi realitzi la Mancomunitat? La cosa que realment succeix és que Barcelona en paga la part major, portant així al restant de Catalunya una part de la riquesa que a la capital s'acumula per obra de totes les comarques. Precisament en aqueixa distribució de riquesa hi ha una de les moltes raons d'ésser de la Mancomunitat.

Interessos Imaginaris

No es cert, com afirma el setmanari aludit, que la Mancomunitat, per a percebre de l'Estat la part del cost que a aquest correspòn, hagi d'esperar l'acabament del camí ni que, per tant la Mancomunitat hagi d'avançar avans tot el cost. Segons el conveni entre les dues entitats, se certificarà, trimestralment les obres abonables efectuades, descomptant no més un 10% de son import com a garantia; i les quantitats corresponents a aquestes certificacions, segons la base 8.ª del dit conveni, hauràn d'ésser abonades dins el mes següent a la data. A més, d'això, cada semestre es formularà una liquidació de les quantitats que l'Estat degui a la Mancomunitat en virtut de l'esmentat conveni, i el remanent de que resulti deutor l'Estat serà abonat abans de acabar el semestre següent. No hi ha sobre aquest compromís altra limitació que la de fixar un màxim anual de 300 mil pessetes per a l'abonament dels romanents susdits.

Així, doncs, la partida en que l'autor de l'article calcula els interessos al 5% del cost del camí, hi és sobrerera de tot.

Encara hi ha una altra partida en que es compta l'import dels interessos al 5% corresponents a 29 anualitats de la part que la Mancomunitat ha d'abonar. Es una altra partida fictícia. La Mancomunitat no es proposa fer cap negoci; i si no esmerçes la quantitat de 12.842'39 pessetes en la construcció del camí de Canet d'Adri, l'invertirà en una altra obra, puig a això respòn la part de l'emprèstit destinada a la construcció de camins veïnals. Aqueixes obres, com tothom sab, son reproductives tan sols en el sentit d'augmentar la riquesa de la comarca on es realitzen.

D'altra banda, no sabem veure perquè es compta la dita partida d'interessos quan es tracta de construir el camí per la Mancomunitat i no s'en compta una altre d'anàloga en càs d'entendre's el Municipi directament amb l'Estat, calculant el interès compost de les anualitats que hauria d'abonar el primer.

Aventatges de la intervenció de la Mancomunitat

Una de les finalitats que és va proposar la Mancomunitat a l'acudir al segon concurs de camins veïnals i ponts econòmics, fou l'evitar que s'establís competència entre 'ls municipis, i que, per efecte d'aquesta competència, es comprometessin els pobles a fer en la subvenció unes baixes excessives, que després, com ha succeït en molts casos, han impedit que els municipis poguessin complir sos compromisos, restant els camins a mig fer, o sense ni començar-se tant sols.

Tan positius son els aventatges que l'intervenció de la Mancomunitat ofereix que nombrosos Ajuntaments que van pendre part en el primer concurs han demanat l'ajuda d'aquella, perquè els tregués del compromís.

La conservació dels camins

Sosté l'articulista que la conservació d'aquests camins veïnals construïts per la Mancomunitat per conveni amb l'Estat, va a càrrec de la primera, o sigui dels pobles, segons les seves teories.

Es això un error.

De la conservació d'aquets camins l'Estat se n'encarrega.

Els veritables comptes

Fins deixant apart tot aqueix conjunt de fets i de xifres equivocades que l'article exposa, es pot comprendre deseguida quin dels dos procediments és millor per als pobles, comparant la quantitat que la Mancomunitat ha exigit al municipi de Canet d'Adri per la construcció del camí, amb la de ptes. 495'60 anuals, que durant trenta anys seguits hauria vingut obligat a pagar a l'Estat si hagués acudit directament al segon concurs convocat.

Aqueixa comprovació, per si sola, posa de relleu el benefici inmens que l'intervenció de la mancomunitat representa per als Municipis.

Els camins en construcció

Diu l'articulista com fent-ne retret a la Mancomunitat, que el camí de Canet d'Adri a la carretera de Girona a Les Planes és l'únic que s'ha tret a subasta dels compresos en el concurs.

La veritat és que de les obres compreses en la relació de les adjudicades en el segon concurs, i prescindint de les que figuren en el «Plan d'obres més necessaries i urgents», la Mancomunitat té en període de subasta cinc camins.

Si no ha fet més, no es pás d'ella la culpa, puix en poc més d'un any s'han estudiat i projectat 33 camins veïnals i ponts (sense comptar els de l'altre Plan esmentat), representant una longitud total de 130 kilòmetres aproximadament.

¿Vol saber l'articulista la causa de que no es vagi mes depresa? Doncs sapiga que està en la tramitació lenta en extrem a que l'Estat subjecta els dits projectes. Alguns dels que van començar a tramitar-se en els mesos d'agost i setembre de l'any passat, no han estat resoltos encare per la Direcció d'Obres Públiques del Ministeri de Foment.

Tal és la veritat dels fets i de les xifres, lleialment exposada. Ens sembla que d'això a lo que afirma el setmanari que malparla de la Mancomunitat hi ha una diferència remarcable.

Per demunt dels nostres cants...

Airequem-hi una senyera que 'ls farà més triomfants

...El nostre cant, el cant de tot un poble, es avui el crit sagrat de germanor.

...La senyera que aixequem com a símbol es la bandera incomparable de l'Unitat de Catalunya.

...I el nostre triomf—que 's el de la Patria Catalana—serà més gran que mai.

Hem lluitat per Catalunya un combat definitiu i heroicament han guanyat els bons soldats la partida.

Una vegada més la virior de la raça s'ha demostrat i contra nostra s'han estrellat totes les furies.

Per això la celebració de la victòria tindrà avui el regust i la sentida de la terra feconda per la pluja del istiu.

Tot Catalunya, representada íntegrament per l'Escola del Regionalisme, s'aplegarà davant del mar que 's neguit i força; debaix del cel que 's claror i harmonia; en plena primavera expressió de l'eterna joventut de l'ànima: encimbe-

llada en la montanya símbol del enlairament...

Devant del mon volejarà la bandera de l'Unitat de Catalunya, com un exemple d'un poble incomparable; a la faç de l'Espanya caduca, de xorques polítiques, onejarà com un escarni per ella, com un estímul per l'Espanya que vol recomençar la seva existencia.

Girona contribuirà a la Festa amb totes les pureses i les virtualitats que 'ns son propies, i ella demanarà que aquella consagració ideal de la Catalunya Una, tingué una realitat quan la febre de la lluita conmogui la seva vida.

...I un sol molt potènt il·luminarà amb clarors immortals la Catalunya triomfant.

COMENTARI

Protesta de xibarri

Els moments en que millor se demostra el temperament i la psicologia dels partits polítics, son aquells en que circumstancies adverses els posen en greu situació de desequilibri i alterament; quan aquestes circumstancies se presenten en forma t'il que suposen una contrarietat o una modificació del seu tarannar característic i habitual.

La «Lliga Regionalista», de Barcelona, aixís com el regionalisme gironí han sofert freqüents alts i baixos, fortes sotragades al impuls de les contradictories fluctuacions de la política. Prò el seny i el patriotisme dels directores, la disciplina i l'organització dels nuclis que militen baix la bandera Regionalista, han sigut la salvaguardia millor en els moments difícils i perillosos, i la virtualitat de la seva vida ha sigut un reactiu poderós, junt amb l'educació que deriva de la seva constitució, més d'Escola que de Partit. I el Regionalisme ha purificat en la derrota, i d'ella s'ha aixecat amb més empena i decisió que mai.

El Regionalisme en una paraula s'ha enfortit en l'adversitat i ha sapigut perdre, que 's la més grossa virtut de tot estol polític.

Els nostres republicans en cambi, son el revés de la medalla.

Devant l'anulació del acta de Girona pel Suprem, han baladrejat com velles comares i han fet escarafalls de dona histérica.

Als nostres republicans els hi venen grans totes les normes de serenitat, de sensatesa, d'educació política, de la mateixa manera que a un senyor fet depressa, o que a un noi mal criat, els hi son balderes totes les formes de la bona societat o de la bona criança.

Els nostres republicans pateixen de grossos defectes de constitució i de procediment; es que no constitueixen una Escola, ni sisquerra presenten una moderna conexió; més que res, els nostres republicans son un conglomerat informe, com una barreja de paperets multicolors, d'ús prohibit en els actes solennes.

Venen a ser com un partit polític una cosa d'estar per casa, sense cap valor en la vida ideològica de les multituds educades, i en constant servitut a una idea— a de la forma de govern—que presenta una uniformitat grisa en els nostres temps, mancada d'eficacia per una revolució. Fins la democràcia de que fan gala es una cosa estantissa i passada de moda; sobretot després que els seus principis han sigut incorporats a programes més nous i més consistents, com per exemple dintre el moviment socialista tan de dreta com d'esquerra.

El republicanisme a Espanya es una cosa morta, com ho es—i més en nostres temps—

tot allò que viu en mig d' un gran encarcament i en plena inamovilitat, donant-se el cas que els nostres republicans se produexen de la mateixa manera que en temps de la Revolució del 70.

El republicanisme al estil dels d' aquí, es una cosa anticuada, que fa olor de reclosit, que evoca temps pretèrits de gran insubstancialitat.

Pró a més d' això els republicans de Girona pateixen d' un altre mal, es el mal de l' afealia; son una massa sense cap, sense direcció. Van a les palpentos, com a la que salta, sense pensar ni obrar amb tàctica, i ja sabem que la tàctica i l' estratègia son el principi, el mig i el fi de la victòria.

Masses com la republicana gironina, sense nord i guia, o amb directors incompetents i minços, sols mereixen i caminen el fracàs i a l' esterilitat; com a estol polític mereixerán aviat la vitrina d' un Museu d' esdeveniments socials i polítics.

Tot això fa que impossibilitats per una actuació seriosa en harmonia amb els temps que corren, els nostres republicans sols tinguin virior per a posar el crit al cel, actuar de moxiganga i fer protestes de xibarrí.

Tal es l' acte desatentat de la presentació d' una proposta al Ajuntament, de censura a un fallo del més alt Tribunal de Justicia d' Espanya, portats sols per la visió escassa dels miops de l' intel·ligència, que caminen sempre en línia recte, que 's la més simple de totes les línies.

A falta de tota virtut com a estol polític modernitzat, en transports d' incivilitat i passió cega, mouen xibarrí, criden, pertorben la placidesa de la vida tranquil·la de ciutadania.

No veuen que perden el temps; que al torn seu la gent sensata somriu i pren nota per quan l' ocasió arribi.

¡Energies malversades per culpa dels directors incapacitats! No es la vostra missió xiular de lluny, aguantant un xàfec en una plaça pública!

El destí, la vida vos son adverses. Avui fins la protesta per ser eficaç ha de ser hàbil, talentosa; avui les protestes xibarrí, son com els aliments adulterats, que retornen a la boca, després de produir una indigestió.

Les víctimes dels vostres desacerts, sou vosaltres mateixos. «Heraldo de Gerona», encara vos diu més, diu que la vostra obra es una obra de follia, propia de qui vol desprestigiarse.

Si voleu això, a fé que ho lograreu.

PONS

Negocis seculars prohibits a n' els clergues

La disciplina general de l' Iglesia no pot haver sigut més encertada prohibint a n' els clergues tota intervenció a n' els negocis seculars, perquè 'ls distreuen massa del seu ministeri, i perquè desdiuen del seu estat, segons les paraules de Sant Pau: «*Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus.*»

Per això els Cánons de l' Iglesia, no sols prohibiren el comerç i tot acte de negociació a n' els clergues si que també l' exercici d' altres professions, i singularment els hi fou sempre terminant prohibida l' administració dels bens dels llecs, vaig quines paraules s' hi comprenen, segons expressió dels Canonistes i del mateix Decret de Gracià, els càrrecs de majordoms, apoderats, secretaris, procuradors i qualsevol altra desí que tingui per objecte cuida de les coses temporals.

El qui fou sabi bisbe de Lleó, Doctor D. Francesc Gómez Salazar, autor que tan enriqui la Bibliografia Jurídica Canònica, en el volum II de les seves *Institucions de Dret Canònic*, 3.ª edició, pàgina 254, diu categòricament, que l' administració de bens de llecs realitzada pels clèrics, es una cosa que no sols els distreu del seu ministeri, sinó que no es decorós pel seu estat.

Així mateix, les lleis civils (5.ª i 6.ª, títol 5.º partida 3.ª; i 1.ª i 2.ª, títol 27, llibre primer de la Novíssima Recopilació) prohibiren a n' els religiosos i clergues en general, ser procuradors i administradors d' interessos agens. I ja l' Empera-

dor Justinia, per virtut de lo disposat en el capítol VI de la Novela 123, prohibí a n' els Bisbes, ecònoms i clergues de tota classe, com així també a n' els monjos perteneixents a una Iglesia o a un monastir, que fossin nomenats cobradors o col·lectors de las rendes públiques, i administradors de propietats públiques o de particulars, afegint-hi que 'l contraventor a semblant disposició, si fos Bisbe, perdés tots els seus bens a favor de l' Iglesia, i si fos ecònom o altre eclesiàstic pagués, amb benefici de l' Iglesia, la multa que 'l Bisbe determinés.

Les susdites disposicions demostren palesament que'n to. temps existiren contravençions de les disposicions integrants de la disciplina eclesiàstica i del dret secular.

Més, lo que patentza que 'l mal arribà fins a n' els temps moderns, i que per conseqüent no pocs clergues serien els que infringirien els canons disciplinars de l' Iglesia, i que 'ls Bisbes serien excessivament tolerans amb semblants mancaments, es la prohibició repetida per Piu X, per Decret de la Sagrada Congregació Consistorial de 18 Novembre de 1910, insert en Acta Apostòlica Sedis, volumen II, pàgina 910, en virtut de la qual, recordant les paraules del Apòstol més, amunt esmentades, i la constant disciplina de l' Iglesia, s' ordena una vegada més que sense la corresponent autorització superior concorreguent pecuiliars i extraordinàries circumstancies, no se consenti a n' els clergues l' administració ni gestió de negocis profans, ni sisquera a títol de directors, caixés i secretaris d' aquelles institucions creades per l' auxili temporal dels fidels, quinc càrrecs devien esser renunciats dinre 'l terme de quatre mesos, contats des de la data d' aquell Decret, disposant-se que en lo successiu ningú pogués exercir tals càrrecs sense la corresponent llicència de la Seu Apostòlica.

Sols després de publicat el susdit Decret, la mateixa Santa Congregació Consistorial, per resolució de 13 Març de 1911, concedí una dispensa, per terme de dos anys, a fi de que 'ls senyors bisbes de les Diòcesis de Colonia, Freiburg, Treveris, Münster, Osnabrück, Paderborna, Hildesheim, Fulda, Maguncia, Limburg, Rottemberg, Strasburg, Culma, Warmia, Luxemburg i Wladislavia, que havien sol·licitat semblant indult, al igual que 'l Vicari Apostòlic de Sajonia, mogut per circumstancies peculiars concurrents en les seves Diòcesis, poguessin otorgar les corresponents dispenses dins lo terme màxim d' un biení.

Llògic dons es suposar, siguent tant de fresc recordada pel Romà Pontífex, la disciplina general de l' Iglesia, que si continuen existint casos d' administracions temporals desempenyades pels clergues, serà sens que'n tinguen esment els respectius Bisbes, tota vegada que no es possible avui l' existencia llegitima de «cap de» semblants administracions no mitjançant autorització de la Seu Apostòlica.

I no es de creure que'n ús de tal autorització, se desempenyin per distints clergues administracions temporals, ja que sols per a circumstancies extraordinàries les autoritzacions poden esser concedides.

Es ben cert que no s' ha mediat la gravetat que entranya el fet de tolerar-se que certes administracions temporals siguin desempenyades per clergues, doncs no tant sols en termes generals segons diuen les lleis de l' Iglesia, i repeteixen els canonistes, dites administracions distreuen a n' els clèrics de les sagrades funcions de son enlairat ministeri, no siguent l' acte d' administrar decorós a son estat; sinó que com siga que 'ls que a semblants administracions se dediquen, a voltes no se limiten a una isolada i acurada administració, resulta d' aquí en algunes ocasions l' espectacle poc edifi-

can, de que per virtut de tals administracions realitzen actes en altíssim grau impropis de son ministeri, com en alguns casos que coneixem, en que 'l clergue administrador se dedica, quasi a les portes del palau episcopal, a la cria de beclles i porcs, no faltant qui, fins dins la capital de la seva Diòcesi, condueix el carruatge o carro de la persona quins bens administra.

Rès volem dir per are, dels clergues que utilitzen semblant càrrec d' administradors d' importants patrimonis, per a moure-s, avui en que la passió política tant i tant se revifa; inoportunament barrerant-la amb el sant nom de la Religió, dins una esfera d' acció que no es pas la més adequada per a que obtinguin dels fidels i dels ciutadans en general, la consideració i respecte que es de desitjar mai els hi manqui.

Dr. JUST

(1) Epist. 2.ª a Timoteo, cap II, v. IV.

El forasterisme a l' escola

Sens dupte que un dels ordres aon porta més fatals conseqüències la manca d' una més perfecta dignitat colectiva del poble català, la falta d' un polç nacional, que permet en nostra Catalunya les invasions forasteres de que parlavem en nostre article anterior, es l' ordre escolar i pedagògic.

La llar, l' escola, el temple, son les tres fornals aon se forja l' esperit de les generacions futures, l' ànima de la raça. La direcció que la primera dongui a ses iniciatives, depenja de les orientacions que avans hagin donat les altres als pares, en la infantesa d' aquets la segona, i en tota la vida el darrer.

La majoria dels problemes, inclòs els d' ordre religiós i social, no arriben a la solució que seria de desitjar, perquè no 's plantegen en el terreny aon plantejar-se deuen, en el terreny de la escola, sobre tot en el de la primaria.

El problema de la falta de patriotisme, de dignitat ciutadana, d' educació cívica, es causa i efecte, a la vegada, de la degradació patriòtica que la escola pateix en nostra terra. N' es causa, perquè si no 's dongués aquesta manca de patriotisme social conscient, no se toleraria per nostra gent la ausencia de sentiment patriòtic català en les escoles de Catalunya. N' es efecte, ja que les generacions no son patriotes perque la escola no ha cuidat d' encendre, i avivar, i dirigir en el cor dels infants la flama de l' amor a la patria. Es l' etern cíclic viciós que en casi tots els problemes socials observa l' home de reflexió i d' estudi; cíclic d' aon devem sortir-ne amb un acte de generosa espontaneïtat, que fins deu devenir heròic si es necessari.

La escola a Catalunya deu esser catalana. Catalana, en quant deu ser catalana la llengua vehícol amb que se relacioni el mestre amb sos deixebles, i catalans els llibres de text que s' hi donguin. Deu ser catalana en quant la Historia i la Geografia de Catalunya, i el Dret Català, han de tenir-hi cabuda, en lloc preminent.

Tant sols així podrém reanimar aquest polç de l' ànima colectiva que sols se percibeix en moments morbosos, de febre i excitació, pero que no 's deixa sentir en la normalitat de la vida, allavors que es quan se desenrollen les facultats d' un poble en ritme harmoniós, i la natural creixença augmenta les valors nacionals amb la solidesa de una construcció lenta i ordenada. Sols així podrém bastir-la aquesta Espanya Gran, que serà tant més gran com mes grans siguin els nuclis nacionals que la formin, nuclis que una escola ofinesca i de tècnica apropiada i opresora tendeix a ofegar.

I si del aspecte sentimental, encare que real, realíssim, passéssim al peda-

gògic i pràctic, quin raig de llum tant esplendent ovirariem, aplicant el principi propugnat de la catalanització de la escola, al menys en lo que a la llengua escolar se refereix, a les tenebres de una pedagogia oficial i rutinaria, de un vehícol de relació entre mestre i deixeble, que no es fet per les aptituds d' aquest, i molts de cops tampoc per les d' aquell, que es un grilló tant feixuc, que per força, al menys fins a cert punt, la naturalesa de les coses, més forta que cap llei, obliga a llençar-lo.

I això no vol dir que devem excloure l' estudi de la llengua castellana dels programes de primera ensenyança (en son últim grau al menys); això vol dir que fins que el noi català hagi après els principis de la gramàtica general i les regles especials de la catalana, tot en català, no tenim dret, si no volém renyir amb el sentit comú, a fer-li apendre la gramàtica i llengua castellanés. Allavors, al noi que 's troba en aquestes circumstancies, per medi d' algun dels mètodes que emplen els professors de llengües, li serà molt fàcil, en pocs mesos, i tal volta en poques setmanes, posar-se al corrent de tot allò que l' estudi de l' idioma castellà pugui tenir d' util per éll. La major facilitat i comoditat, i la seguretat d' éxit que aquest procediment asseguraria, es evident.

JORDI CATALÀ.

EL PADRE GILITO

En aquell temps de fonda crisi política, en les postrimeries del segle XIX, surgí un nou partit creat pel senyor Paraiso i conegut amb el nom de «Unión Nacional», que renegava dels vicis seculars i dels ancestrals resabís de la política centralista madrilenya.

En aquest partit feu la seva aparició i lliurà els primers combats En Santiago Alba, qual joventut inquieta estava anhelosa i plena de frefurances atrevides.

Un dia a Saragossa circursejava en un miing el senyor Alba, quan acerià a entrar el gran Joaquím Costa, que al sentir la fogositat del actual ministre, digué al seus amics en mig d' un somriure molt expressiu:

—¿Qué dice el Padre Gilito?

Es ranyats els seus amics d' aquest motiu, encuriosits, demanaren una explicació al gran jurisconsult, a lo que éll contestà contant la següent intencionadíssima anècdota:

«Había en cierto convento un joven fraile—el Padre Gilito—que cada vez que pasaba delante de la despensa, tentaba la puerta muy suavemente.

«Advertido el hecho por el Padre Superior, se decidió este a amonestar al Padre Gilito por proceder tan impropio, y así un día le dijo:

«—Mal haceis, Padre Gilito, tentado la puerta de la despensa, pues mostrais una desconfianza por el Padre despensero asaz injusta.

«—No lo creáis—respongué el Padre Gilito—pues habeis de saber Reverendo Padre, que si tal hago no es por desconfiar del Padre despensero, sino para probar si un día descuida la puerta abierta, que en tal caso me entraba dentro y me nudo atracón el que me daba.

«Así mismo—proseguí En Costa—éste que ahora despótica contra los Gobiernos actuales, vereis que al igual que el Padre Gilito, en cuanto aquellos dejen la puerta abierta, colándose dentro en su vida no acaba el atracón.»

I realment En Costa va ser profeta. Avui el senyor Alba, tan des de 'l rebost de Governació com des de 'l d' Hisenda, s' ha convertit en el model dels homes representantius d' aquella descastada política madrilenya, que porta com a característica suprema una *fobia* implacable a tot lo que té un alé de Catalunya.

I el país i l' opinió malgrat portar de

mun: seu una càrrega enormement feixuga, com noves ases d' En Torrent, no's senten del pes d' aquella càrrega que porten.

Aquesta era l' anècdota que havíem promès contar sobre la que s' hi pot fer una veritable filosofia política, que convidi a meditar i a recressar-nos.

Aixís sigui.

A. Z.

VIDA CATALANA

I. *S' ha celebrat amb tota magnificència al «Palau de la Música Catalana» de Barcelona, la festa dels Jocs Florals.*—Ha estat una festa simpàtica de debò a la que hi ha assistit una lluida representació de les autoritats barcelonines, havent guanyat la flor natural el poeta de Manresa Fidel Riu Dalmau, qui n' ha fet ofrena a la Reina de la festa, la gentil damisella Concepció Iglesias i d' Abadal de Santa Coloma. Han obtingut també premis els senyors Girona i Cuyàs, Josep M. Casas, Folch i Capdevila, Mossén Antón Navarro, Evelí Doria, Eduart Girbal, Roger i Crossa, Marià Manent. El premi «Fastenrah» ha estat adjudicat a la col·lecció de Poesies d' En M. S. Oliver.

Poques coses son tan boniques i agradables com les festes del Jocs Florals... Jo conec tres paraules grandiloqüents que cada una per sí val un poema i que totes tres juntes encloïen una epopeia; tres paraules que son com la concreció de tots els amors i que formen com la trilogia sagrada dels més nobles ideals d' un home. Jo conec tres paraules... Patria, Fides, Amor. Patria! que vol dir fé en Catalunya. Fé! que vol dir confiança en Deu. Amor! que vol dir jovenut, alegria, bellesa... I aquestes tres paraules que sempre viuen en consorci agradable, quand se donen la més forta encaixada és en la festa dels Jocs Florals, que venen a consagrar d' una manera continuada i repetida la nostra unitat nacional, que té la seva més completa expressió en la fortalesa aglutinant de la llengua.

Els Jocs Florals son una festa de Catalunya, a Catalunya i tant sols per Catalunya.

Volem cantar la fe, la patria i l' amor en català i molt avants de que hi hagués gent que es pensés que això era impossible, ja ho havíem lograt. Volem cantar la fe en català perque Deu aixís ens n' ha donat exemple, per quan predicava sempre en la llengua seva que mai va deixar per cap altre; perque Deu al donar el dó de les llengües als seus apòstols, les dignificava a totes i les consagrava aptes per a ser el llaç d' unió que va de l' home a Deu, de Deu als homes. Volem cantar la patria en català perque la patria es el mèdi vital de la llengua; perque la llengua es el complement de la patria; perque estàn tant identificades que no sé quina d' elles avança a l' altre en temps ni en velluria... sols sé que el seu abraç perenne manté el foc viu de moltes idealitats. I volem cantar l' amor en català perque el poema gelós dels enamoraments no és més que un poema de sentiments i d' afectes, i si les paraules es tradueixen, traduir els sentiments és impossible, que si els llavis poden parlar varies llengües, el cor no'n sent ni'n parla sols que una.

Quand la reina de la festa va anar a oferir a la Mare de Deu de la Mercé, en presentalla, la flor natural i la seva gloria de reina d' un moment, la Verge desde el cel devia somriure i estendre amorosa sobre nosaltres el seu blau mantell per a defensar-nos de tants enemics com ens rodegen.

II. *L' Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Barcelona, celebrà una sessió pública en la qual es llegí l' ex-*

posició sobre l' ús de les llengües regionals en l' administració de Justícia, redactada per D. Ramón Coll i Rodés, que la Junta de Govern ha acordat enlairar al ministre de Gràcia i Justícia. Pronunciaren eloqüents discursos els acadèmics senyors Ventosa i Calvell, i Bofill i Matas.—Una autonomia en mans d' un poble inconscient o incapacitat poca cosa significaria, si és que rés significava, vindria a ser com un tresor en mans d' un selvatge. Si se'ns prometés de cop i de sobte una plena autonomia, no l' acceptariem, perque en veritat, el nostre poble no està encare en suficients condicions d' acceptar-la. A una Revolució sobrada és preferible una Evolució meditada. Per això els parlamentaris catalans plantejaren la qüestió de les Mancomunitats, que venen a ser l' eix a l' entorn del qual ha de gravitar tota la evolució del catalanisme, que venen a ser com el primer escaló del moviment nacionalista; i aquest escaló era proporcionat a la fortalesa nostra, que érem els que havíem de pujar-lo; si hagués sigut massa gran ens hi haguérem entrebancat i Catalunya hi hauria perdut encare.

Es necessari preparar primer el poble, capacitar-lo de la seva dignitat i solsament allavors podrà pensar-se en posar-li entre mans el plé domini i govern de sí mateix. Es aquesta la missió de lo que podríem dir-ne catalanisme pràctic, molt diferent ja d' aquell primitiu catalanisme que no era més que un moviment negatiu d' odís als qui ens odiaven i que sols era il·luminat per una estranya claror d' esperances a voltes mal compreses i devègades massa romàntiques.

I això que diem del catalanisme en general, podem aplicar-ho, particularitzant, a la qüestió de la llengua. Si avui es una associació política, demà un organisme legislatiu, altre día un altre centre de cultura que demanen l' oficialitat del català, quan anem a Madrid a exigir-los-hi que ens facin justícia, ja tindrem molta feina avençada, perque aquestes associacions hauràn ja parlat per nosaltres, nosaltres sols haurem de fer-nos ressó d' aquest comú sentir de la patria. Però si aquestes institucions no és despertessin impulsades d' un orgull sà per lo que té de just i els nostres diputats anessin a Madrid a demanar la oficialitat del català, ells, els centralistes, ens costaríem o que representem un cos mort o que estem alucinats per la il·lusió de creure realitats uns lirismes veritablement utòpics.

En les avançades d' aquest catalanisme pràctic l' Academia de Jurisprudència i Legislació ha vingut a ocupar un lloc i a omplir un buit.

¡Ella en sigui lloada!

III. *El Govern francès ha concedit caràcter d' oficial al idioma català.*—Als prec formulats per el diputat de la Cerdanya francesa Emmanuel Brousse demanant l' admissió dels comunicats escrits en català, el Ministre de Comerç, Correus i Telègrafs Mr. Clémentel ha contestat amb la següent carta:

«París 9 maig 1916.—Senyor diputat i estimat company: En resposta al telegrama que havéu tingut a bé dirigir-me el 23 d' abril, a la vegada que al senyor president del Consell, i al senyor ministre de la Guerra, tin' l' honor de fer-vos avinent que en raó dels motius indicats, l' autoritat militar acaba de decidir que amb caràcter excepcional les cartes escrites en català, llengua no oficial, seràn noresmenys admeses a la censura. Tinc una gran satisfacció en comunicar-vos aquesta decisió. El ministre de Comerç, Correus i Telègraf.—Mr. Clémentel.»

Mentres el govern d' Espanya vol prosseguir la nostra llengua parlada, a les inuitats de la llar, mentres no permet que es parli en certs actes públics, ni deixa que en la vida interior de la

nostra ragió tingui caràcter oficial; el govern de França i de la unitarista França! concedeix caràcter oficial a la nostra llengua, permet que les memòries doctorals presentades a l' Universitat de París siguin escrites en català i finalment concedeix an En Guimerà, distinció que més que dirigida a l' home, va dirigida a la terra que representa.

Are per are no pot parlar-se d' irredeemptismes.

¡Veïam si temps a venir la Catalunya irredemptra no serà la francesa sino l' espanyola!

MILET.

A cà la Ciutat

En la sessió del divendres dia 12, va presentar-se una proposició protestant del dictàmen del Suprem anulant l' acta de Girona.

Aquesta proposició que era el clou de la diada, la firmaven els senyors Leal i Ferrer, republicans, el senyor Oviédo liberal i el senyor Sagrera maurí. Hi havia altres senyors regidors que la suscribien però no volem citar-los, tenint en compte que va ser sorpresa la seva bona fé i la seva inadvertència, reconeixent molt noblement alguns d' ells el seu erro.

Aquesta proposició que s' oposava a una desatenció incalificable per un company, era una veritable monstruositat. Se protestava d' una cosa que no era coneguda oficialment, d' un dictàmen que baix sobre sellat era per tothom desconegut.

Se protestava d' un fallo d' un Tribunal, el de major jerarquia d' Espanya, i en aquesta protesta anava implícita una acusació de parcialitat i de favoritisme per ell. La tal proposició era no solsament ilegal sino penable.

A més no era incumbència del Municipi aquesta, car el Suprem està en una més alta gerarquia i d' ordre divers; i per fi suposava portar al sí del consistori una qüestió de política candent, matizada per estats diversos d' opinió.

Mereix elogi, si elogi mereix el que obra amb sentit comú i complint un deure, l' alcalde senyor Llobet, no deixant discutir la descabellada proposició. Volem també remarcar el bon sentit amb que obrà el senyor Bancells, mantenint-se allunyat dels seus companys de minoria—sobretot del senyor Sagrera—que amb les seves etzegallades posà en constant perill el bon sentit polític que desitja tenir.

Durant la sessió hi hagué hule i concert per la massa que actuava de chor i de comparsa.

A la sortida dels concejals regionalistes i conservadors, hi hagué una *inarmónica* serenata de xiulets, que a tots divertiren extraordinàriament.

Rès, el poble exercia els drets de la seva llibertat—segons digué un famós jurisconsult.—

Sinó que era una llibertat poc ciutadana.

Ja se sab, ningú pot donar de sí més de lo que té.

CULTURA I ART

Per a el die 11 del proxim mes de Juny, se anuncia el extraordinari acon-teixement que consisteix la vinguda a n' aquesta Ciutat de la notabilíssima «Orquestra Sinfònica de Barcelona» que dirigida per el eminent mestre en Lamote de Grignon, donarà un concert al Teatre Principal. Coneguda es de tothom tan important entitat musical per els éxits obtinguts en sas *tournees* que des de l' any 1906 época en que se fundà, va fent anyalment per les primeres capitals de Espanya. Els llorers arreu conquista s i la seva gran renomada ens estalvia de fer tot elogi i com a comentari haver de fer constar que creyem justificada la es-

pectació que entre el públic gironí se observa i els desi jos de poder admirar properament a la primera agrupació musical de Catalunya. Son moltes les families de aquesta provincia que han promès assistir a tan esplèndida manifestació; les que justament amb el poble gironí; sabrán rendir just homenatge d' admiració a la «Orquestra Sinfónica», i son director senyor Lamote de Grignon.

Se han posat ja a la venta, en el magatzem de música casa Sobrequés, les localitats per a el gran concert de la «Sinfónica» de Barcelona.

Les persones de fora Girona, poden fer els encàrreges a les cases següents: Jordi Monsalva, Figueras; Juli Garreta, San Feliu de Guixols; Josep Rocas, Palamós; Josep M.ª Puig, Santa Coloma de Farnés; Celestino Bofill, Girona; Josep Gravulosa, Joan Linares, Palafrugell i Vicens Bou, Torroella de Montgrí.

Avui fa 15 dies recomensaren en la societat cultural «Athenea» les vetlles d' infants. Es reconstruir el «Teatre Guignol» decorat per els nostres humoristes. El local es vegé concurregudíssim de xics i grans que rigueren a riulla plena les notes alegres den Tans. Es d' aplaudir el retorn a aquestes *vetlles* que aparten als infants dels llocs malsans i particularment del *cine*. Toies les families farien un gra be a la construcció espiritual dels seus fills, portant a «Athenea» els nins.

El segon concert donat per els artistes de la «Societat Gironina de Concerts» ha sigut un éxit més gran qu' el primer, tant si es mira per la bona interpretació donada a les obres, com per el numerosíssim públic que hi assistí i la quantitat d' aplausos obtinguts.

Al dir veritat estem orgullosos, i en podem estar els gironins, de que aquesta Societat, tan sols amb els dos concerts donats haigi consolidat la valua del seus estudis i a pesar de *miseries* i *punts* i *comes* haigi arribat a una altesa de mires gran quedant segellat l' unió de tots els elements artístics per a concerts successius. Es me d' aplaudir aquesta actitud dels músics, quan tothom sab que a Girona hi ha la dèria d' enderrocar lo que ni tan sols está començat i aquesta vegada han tingut de donarse per vensuts els qui a tota obra novella hi diuen el comentari: *Durarà tres dies*.

Hem de donar una ben forta encaixada a tots els músics i en particular al mestre Juncà, demanant-los-hi que tinguin perseverancia en l' obra musical que duen a terme i que l' estudi es seguretats d' éxit.

Res més per avui tot esperant uns altres concerts per a poguer parlar amb l' elogi qu' esperem.

CLARÍ.

Corones dentals Audouard

de 2 Kts., fetes a mida i col·locades en dos hores, estalviant viatges i visites inútils.—De 20 a 30 pessetes.

Estudis i dictàmens radiogràfics

d' anomalies de la dentició en els infants i d' enfermetats dels ossos i de més desordres de les sinuositats maxilars

PONTS - BRIDGES - INLAYS
i treballs d' or a preus convencionals.

St. Francisco 12-1er. -- GIRONA

Totes Imprenta - Girona

GRAN FÀBRICA

d' Aiguarents,
Licors,
Aixarops,
Vermouth,
i vins selectes
de

JAUME REGÁS

Pont Major de Girona

Grans premis en les Exposicions universals de París (1878) i de Barcelona (1888)

SOMBRERERIAde **RAIMONDA CREUHET**

Rambla Llibertat-22 -(Sota les voltes)

Gran assortit de sombreros i gorres de totes classes.

Trajos per a nens**F. SOLÀ**

Optic i Joier

Rambla de la Llibertat, - 26

GIRONA

Busquets i Llapart

BANQUERS

Ciudadans 5 i Ferreries Velles 6. — GIRONA
Telefons: Urbà, 88 - Interurbà, 53

Comprém i veném, a l' acte, tota classe de valors nacionals i estrangers.

Realitzém, amb gran ventatja, totes les operacions de

BANCA, BORSA, CANVI, VALORS i CUPONS

Dalman Carles,
Plà i Cia.

Editors. -- GIRONA

Fabrica de Galetes i Biscuits

DE

SALVADOR PLAJA

Premis en les Exposicions Internacionals del Tibidabo i de Barcelona

Telèfon 204 - Figuerola 33.-GIRONA

PERE M. CARRÉ

Habilitat de Classes passives, de Presons i de Sanitat

CENTRE ADMINISTRATIU

Representació d' Ajuntaments, fabricants i particulars.

(Unie despatx amb consulta gratis als Ajuntaments)

Representant en Barcelona i Madrid

Carrer de la Forsa, 8, 1er.-Girona

Telefon interurbà n.º 40

ESMERAT SERVEI D' AUTOS

I COTXES DE LLOGUER

DE

J. PLÉ, BOSCH Y Cia.

Ciudadans, 10 i Ronda Figuerola
Telèfon 221 Telèfon 236

Especialitat en carruatges per a empreses particulars i oficials, casaments, bateigs i enterraments, etc., etc.

Economia en els preus

GRAN ESTABLIMENT

de **MANUEL PUJADAS**

Antiga CASA BONET, fundada en 1840

Abeuradors 10 i 12

Rambla de la Llibertat, 39

GIRONA

Camiseria, Merceria, Perfumeria, Llenceria,
Optica de Precisió

nmens assortit en Corbates, Teixits i gen
es de punt per a la temporada d' hivern
ESPECIALITAT EN ELS ENCÀRRECS

SABÓNS*Barangé*

BARCELONA,

GRANOLLERS, GIRONA

SASTRERIA**Alfred Ferrer**

Trajos per a Sra. i Sr. a preus limitadissims
Se fan etxures portant la roba

Diploma d' honor en el Concurs de Paris 1914

Plaça de la Constitució, 4, i Bell-lloch, 2, 1.º

GIRONA

**IMPREMTA
I LLIBRERIA****D. TORRES**

: OBJECTES :

D' ESCRIBTORI

GIRONA PL. CONSTITUCIO, 9

SASTRERIA SMARTde **J. Fernandez**

Ciudadans - 18

Tall inmillorable.
Les mes altes novitats
en tota temporada

Perruqueria de

R. CARBÓ

Ciudadans, 16 (Hotel Italians)

Especialitat en el tall del cabell i barbu

Servei esmerat

i antisèptic.

Abonaments

especials

Estanislau Aragó

Procurador dels Tribunals

Ciudadans -- 5. -- GIRONA

De 9 a 12 i de 6 a 9

Josep M.ª Riera i Pau

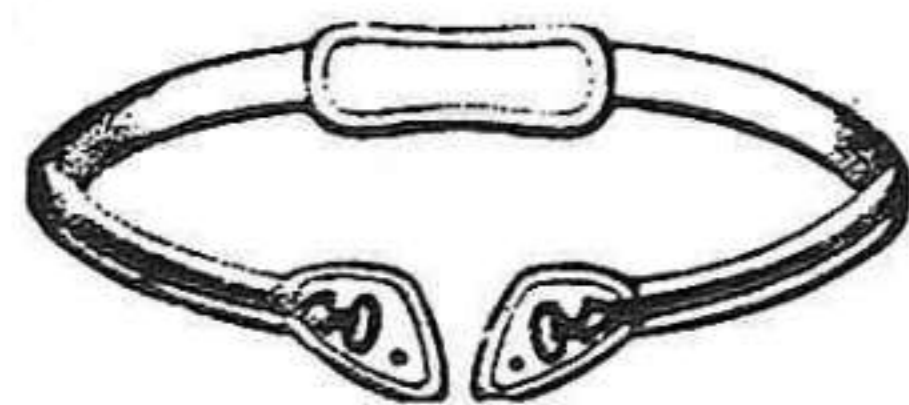
Metge Especialitzat en Malalties de

GOLA, NAS i ORELLES

Consulta de 9 a 12

NOU DEL TEATRE - 1 - 1er.

(cantonada a la plaça del Vi)

LA CREU ROJA

FARMACIA
ORTOPEDIA
PERFUMERIA

F. de A. Roca

Gabinet Ortopèdic per a la col
cació de tota mena d' aparells per a
corretgir les deformitats del còs humà.

Especialitat i grans existències en

Braguers i Faixes ventrals

SERVEI PERMANENT

Plaça del Oli. - Girona

EL GIRONÉS

PERIÓDIC SETMANAL

Política, Literatura, Art, Ciència, Informació Local i Comarcal

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Girona trimestre	1'50 ptes.
A fòra	2'00 "
Numero solt	0'10 "